

paaberaabt, at saa store Bekostninger vare anvendte paa at gjennemføre disse Foranstaltninger paa de ommeldte Godser, hvorved det dog forekommer mig, at der er Anledning til at bemærke, at disse Omkostninger jo ere anvendte paa Godserne i det Hele, saaledes at det ikke er aldeles billigt at lade disse lide under Bekostninger, der ere anvendte paa Godserne i det Hele. Naar jeg saaledes med Hensyn til disse Districter, hvilke jeg først berører, fordi der foreligger temmelig udførlige Acter om dem, overseer Alt, hvad der foreligger, kan jeg ikke komme til andet Resultat, end at den Ansøelse, Uvalget har udtalt, er rigtig baade med Hensyn til det Princip, som Regeringen har gjort gjældende, og til Maaden, hvorpaa dette Princip senere er gjennemført, saaledes at det er betragtet som det, der ogsaa burde komme de senere Arvefæstere tilgode, og ikke være bundet enten til en vis kort Tidsfrist eller til visse Personer.

Jeg nævnte som et andet af Domainegodserne, hvilket jeg betragter fra et saadant Synspunkt, at det giver et Indblik i Regeringens Ansøelser under Behandlingen af disse Godser i Almindelighed — jeg nævnte Ddssherred Gods. Det var i 1792, den 9de Mai, at der faldt en kongelig Resolution, som bifaldt en Indstilling, der gik ud paa, at der for alle Gaardmænd og Huusmænd paa Ddssherreds Gods skulde virkes i samme Retning, som for Frederiksborg og Kronborg Districter, og navnlig saaledes, at det blev at paasee, at Overdragelse til Arvefæste skete uden Afgang i de hidtil havde Indtægter. Det var ogsaa der Tilfældet, at Kjøbesummer skulde ikke erlægges, men derimod en fast aarlig Afgift, der skulde udfindes efter de almindelige Grundregler, der bleve at anvende paa disse Forhold i det Hele. At nu ligeledes her det Phænomen møder, at den Ansøelse, som Kongen havde villet at maatte gjøres gjældende paa det Ddssherredse Gods, ogsaa er anseet for at burde komme de senere Fæstere tilgode, og altsaa heller ikke burde begrænses paa den Maade, jeg nys berørte, har jeg ligeledes maattet finde stadfæstet ved de foreliggende Acter. Der havde endogsaa uddannet sig, saaledes som det er bemærket af den høitærede fungerende Finantminister, det

særegne Forhold paa det Ddssherredse Gods, at det der var almindeligt, det var en Skik, at en Fæster lod sig betale en stor Afstaaelsessum, for at afstaae Fæstet til en Anden. Man betalte fra 1000. til 1200 Rbd. for en Gaard og fra 3. til 400 Rbd. for et Huus, og imedens Fæsterne gjorde sig saadanne Fordele ved Afstaaelsen, gik det ud over den kongelige Kasse, som naturligtviis fik forholdsviis mindre. Saa abnormt stiller dette Forhold sig i Henseende til denne betydelige Deel af Domainegodset. Dette foranledigede 1836, at det kongelige Rentekammer lod bekendtgjøre paa Ddssherreds Gods, at man ikke herefter vilde approbære nogen Overdragelse, der var af den Bestaafenhed, at en sliq Afstaaelsessum var stipuleret, men det blev tillige udtrykkeligt betydet Bønderne, at det stod dem frit for at erholde Arvefæstestjøde, naar de vilde, uden at dertil knyttedes nogen Betingelse om andre Bilskaar, end dem, som vare gjældende efter de gamle Resolutioner. Blandt Sagens Acter findes en Forestilling, som Rentekammeret har neplagt i Juli Maaned 1846 og som foranledigedes ved et privat Bud paa det Ddssherredse Gods. I denne Forestilling omtales disse Afstaaelsessummer, som jeg nys berørte, og det hedder udtrykkeligt i Forestillingen, at det ingenstunde var draget i Tvivl, at, saasnart en Fæster forlangte det, maatte der gives ham Arvefæste efter Resolutionen af 9de Mai 1792 og følgende Resolutioner for den deri fastsatte Afgift, og Collegiet yttrede i sin Indstilling til Kongen, at det antog, at der burde gives de daværende Fæstere Afgang til inden en vis Tid at erhverve Arvefæste under de hidtil stedfindende Betingelser.

Det er gennem disse forskellige Dele af Acterne, at jeg har fundet Bekræftelse paa, hvad som sagt ogsaa fra en anden Side er stadfæstet, at de gamle Resolutioner ogsaa her ere betragtede som anvendelige uden en foreskreven Tidsgrænse og uden at knyttes til visse spectielle Personligheder, og at der saa i Tidens Løb har uddannet sig paa det Ddssherredse Gods et Forhold af en ganske særegen Bestaafenhed, et Forhold, som ikke kan nægtes at være beslægtet med Indholdet af det Lovforslag, som nu foreligger det ærede Thing til